

DE DRIEMASTER

MAANDBLAD VAN DE ONAFHANKELIJKE LIBERALE
JONGEREN ORGANISATIE VRIJHEID EN DEMOCRATIE

DE KLOOF WORDT GROTER

De terreurdaad van El Fattag in Athene en de daarop volgende represaillemaatregel van Israël in Beiroet hebben de fronten in het Midden-Oosten nog eens flink versterkt. Men moet vrezen dat deze gebeurtenissen zullen leiden tot een nieuwe oorlog tussen Israël enerzijds en zijn Arabische buurlanden anderzijds. Beangstigend is het dat Israël op het ogenblik de sympathie aan het verspelen is. Wij geloven dat daarvoor ook wel enige reden is. Maar toch, hoe gemakkelijk is het dat vanuit een veilige situatie te constateren. Want Israël is een land in doodsnood, van alle kanten door landen met de meest kwaadaardige bedoelingen bedreigd.

Wil Israël overleven, dan zal het eens tot een *modus vivendi* met de Arabieren moeten komen. Dat Israël vooraf volwaardige erkenning eist is begrijpelijk. En zolang deze erkenning niet blijkt uit directe onderhandelingen tussen de betrokken partijen, zal het nooit overtuigd raken van de waterdichtheid der eventuele vitale „garanties”. Terecht niet.

Israël, hoewel numeriek zwak, staat militair gezien uitermate sterk. De bezetting van Arabische gebieden legt echter lasten op en wekt internationale weerstanden, die Israël wellicht niet heeft voorzien. De verbittering in de Arabische landen wordt eveneens steeds groter. Dat speelt een versterking van de extremistische organisaties volledig in de kaart. Duurt de toestand nog lang voort, dan zullen deze organisaties verder aan invloed winnen en de toch al wankelende positie van enkele Arabische staatshoofden fataal ondermijnen. De roep om een nieuwe heilige oorlog tegen de Israëlis kan dan moeilijk onbeantwoord blijven.

Maar omdat Israël onbetwist de sterkste is, zou men van dit land mogen verwachten dat het alles zal nalaten om de positie van die Arabieren die het hardst om oorlog roepen te verstevigen. Dat Israël dit risico neemt, wijst erop dat het land alle vertrouwen in de diplomatieke missie-arbeid van Jarring heeft verloren.

Het betekent slechts dat de tijd voor actief ingrijpen door de grote machten, in het bijzonder van Amerika en Rusland, is aangebroken. Mocht hun interventie gelukken, dan is het gevolg dat weer een stukje van de wereldkaart is verdeeld in invloedssferen. En het is zeer de vraag of we daar nu erg blij om moeten zijn. Primair staat echter het belang van Israël bij vrede en veiligheid — een belang dat niet door alle westerse staatshoofden even goed begrepen wordt. (red.)

FIGEE

VLAARDINGEN N.V.

•

SCHEEPSBOUW APPARATENBOUW

SCHEEPSREPARATIE TANKS

MOTORENREPARATIE PIJPLEIDINGEN

STAALBOUW WATERZUIVERINGSAPP

Isolatie- en
Plaatwerkbedrijf
ROTAMISOL

Uitvoerders van warmte-,
koude- en geluidsisolatie
Kantoor: IPELO 15, ROTTER-
DAM, Telefoon 17 55 07

Vuurvaste stenen in alle soorten
„MOLISOL” moler isolatiestenen
Vuurvaste isolatiestenen
Zuurvaste stenen
„PRODORITE” chemisch besten-
dige produkten levert:

N.V. Gouda Vuurvast

Verenigde Vuurvaste-Steenfabrieken

Gouda - Telefoon 6744 - (1820)

SMIT KINDERDIJK

=====
SCHEEPSBOUW
SINDS 1687

N.V. Aannemersbedrijf
v/h J. STAM

Kortenaerstraat 3
ZWIJNDRECHT
Tel. 01850 - 5839

WONINGBOUW

N.V. SCHEEPSBOUWWERF MACHINEFABRIEK

•
„DE KLOP”
•

INDUSTRIEWEG 4 SLIEDRECHT

NEEM EEN ABONNEMENT

OP
DE DRIEMASTER

Slechts f 7.50 per jaar.

Opgaven: Kapteinlaan 47, Groningen

post

WEG MET HET STUDIELOON (2) Partijprogramma's 1967 over studietoelagen

In het verkiezingsmanifest „Stemverheffing” van oktober 1966 heeft de JOVD zich aldus uitgesproken: „Het Rijksstudietoelagenbeleid moet zodanig worden omgebogen, dat meerjarige studenten integrale studiekostenvergoeding kunnen verkrijgen.” En ook in de parlementaire verkiezingsprogramma's van 1967 is de studietoelagen gedachte alomtegenwoordig. De PSP niet minder dan de CPN stelt als eis „integrale studiekostenvergoeding bij het universitair en hoger onderwijs” (ISL is hetzelfde als studietoelagen). En bij D'66 stond heel scherp: „aankomende studenten, die aan de vereiste vooropleidingseisen voldoen, moeten gedurende ca. 2 jaar een uitkering kunnen krijgen, waarmee zij in hun onderhoud kunnen voorzien”. (Grujters wil dat ook in zijn „Daarom D'66”). Terwijl PSP en CPN de voorwaarden én de eerste termijn van verstrekking nog in het vage lieten, wil(de) D'66 dus een toelagesysteem dat iedere houder van een diploma van een middelbare school *zonder meer* recht zou geven op 'n douceurtje van idem zoveel duizend gulden (zeg: 2 x 4000); pas na die eerste twee jaar zou bij de continuatie van de ISV het studieresultaat ter sprake komen! (Ongelofelijk, maar waar...)

De PvdA eiste in het „Socialistisch Bestek '67” eveneens studietoelagen en partijvoorzitter Tans heeft ook nadien interviewers van de SVB in die waan gelaten, terwijl Regtien als PvdA-kamerlid er in slaagde de SVB steeds meer tot zich te trekken als politieke fanclub... (Binnen de SVB heb ik zelf gemerkt dat discussie over het studietoelagen er door de leidinggevende Amsterdamse klik wordt onderdrukt.) Terwijl de VVD in haar ontwerp-verkiezingsprogramma '67

stelde dat „Studietoelagen is onjuist”, werd de verkiezingsformulering: „Financiële belemmeringen voor het volgen van elke vorm van onderwijs dienen te worden weggenomen. Studietoelagen verdienen daarbij de voorkeur boven renteloze voorschotten. Een algemeen geldend systeem van integrale studiekostenvergoeding is onjuist.” Omdat een studietoelagen een vrije gift is zoals het studietoelagen, is niet goed begrijpelijk op welke wijze de VVD hier de *algemene* gelding van het ISV-systeem beperkt wil zien. (Slaat dit op de meerderjarigheidsgrens?)

Het zal overigens nauwelijks verbazing wekken dat de confessionele partijen in 1967 reeds gevorderd waren tot zulke confessioneel-duidelijke eisen als „uitbreiding onderwijsvoorzieningen” (ARP) en „definitieve vormgeving van het studietoelagenbeleid” (KVP).

Commissie-Andriessen

Ondertussen is bekend geworden dat de zgn. Commissie-Andriessen reeds heeft gekozen voor een systeem van studietoelagen, terug te betalen als extra percentage inkomstenbelasting (boven f 15.000 als grens, om de gedachten te bepalen). Dit is verheugenderwijs precies wat ik beoogde met mijn ISL-systeem. Alleen is de commissie nog niet tot overeenstemming gekomen t.a.v. het probleem der juridische meerderjarigheid in verband met de aansprakelijkheid voor de studieschuld (juli 1968).

De financiering van de persoonsgebonden kosten van studie en levensonderhoud zal in de Staten-Generaal derhalve nog een interessant strijdpunt kunnen worden; oude standpunten zullen moeten worden prijsgegeven, andere argumentaties als doorslaggevend aanvaard. (Niettemin staan b.v. PvdA-Anne Vondeling en D'66-Minne Dijkstra al bekend als voorstanders van een studietoelagensysteem. En ook dat de schaduwtroonrede (VARA, september 1968) ervoor pleit, is een duidelijk teken aan de wand.)

Dat de JOVD opnieuw een uitspraak zou moeten doen over de financiering van de persoonsgebonden kosten van studie en levensonderhoud, lijkt mij duidelijk. En ook dat die uitspraak ten gunste is van het studietoelagensysteem ISL.

AMSTERDAM - J. OSINGA Jr.

JAN LAMBERS:

MACHTSCONCENTRATIES, MEDEZEGGENSCHAP EN

HET KAPITALISME

Zo langzamerhand lijkt het ons tijd worden om, onder andere tegen de achtergrond van de niet-aflatende *agitatie* van uiterst linkse zijde tegen ons kapitalistische produktiesysteem en alles wat daar zichtbaar en minder goed zichtbaar mee in verband staat, ook uit *progressief-liberale* hoek een maatschappijkritiek op dit gebied te laten horen.

Met name zou eens nagegaan moeten worden in hoeverre het huidige kapitalisme zich verdraagt met een modern liberalisme in progressieve zin. Leidt dit kapitalisme en vooral de recente ontwikkeling van de bijna op alle gebieden steeds maar voortschrijdende schaalvergroting en de daaruit voortvloeiende machtsconcentratie wel tot het uiteindelijke maatschappijbeeld dat de liberaal voor ogen behoort te staan? Welke consequenties heeft dit met name voor onze democratie? Zal deze nog levensvatbaar kunnen blijven? Aangezien een liberaal per definitie ook een *democraat* is

zou het bovenstaande hem intens bezig moeten houden. Gelukkig heeft de VVD ons *niet* teleurgesteld, druk bezig zijnde met de herziening van ons ondernemingsrecht. Na eerst onze eigen visie gegeven te hebben zullen wij er in een volgend nummer mogelijk een juichend commentaar aan kunnen wijden.

Het eerste gedeelte van dit artikel betreft de vraag in hoeverre het kapitalisme het grote liberale ideaal van een samenleving van vrije, tot op grote hoogte voor zichzelf verantwoordelijke mensen, in de weg staat. Het gaat hier met name om de *medezeggenschap*.

In het tweede gedeelte zal op de recente kritiek op de macht van de z.g. 200 worden ingegaan, waarbij oorzaak en eventuele remedie van die veronderstelde macht zal worden aangegeven. Daarbij zal ook het antwoord op de z.g. „Amerikaanse uitdaging” van invloed blijken te zijn.

(doorlezen pag. 4)

Kenmerken van het kapitalisme

Eerst echter een korte karakteristiek van het Kapitalisme voor hen die de economische basis van dit systeem niet goed kennen. De basis is het *prijsmechanisme*, waardoor relatieve schaarsteverschillen tot uiting komen. Verder uitgaande van het *winstprincipe* wordt nu de produktie zodanig georganiseerd dat in deze schaarste zo veel mogelijk wordt voorzien.

Tegenover dit principe staat dat van de *Centraal Geldide Economie*, het heersende systeem in de meeste communistische landen. Hier bepaalt een centraal *Planorgaan* wat de consumenten allemaal nodig zullen hebben en hoe derhalve de produktie en distributie opgezet zal moeten worden. Lastig is hierbij dat men door het uitschakelen van het prijsmechanisme de produktie vaak niet goed op de werkelijke vraag weet af te stemmen, vooral waar *kwaliteit en vormgeving* van de produkten belangrijk zijn.

Daar staat dan tegenover dat in het Kapitalisme alleen maar in die schaarste voorzien wordt, welke tot *gelding* gebracht kan worden door koopkracht. *De negers in de Ver. Staten b.v. hebben geen geld en dus worden er geen huizen voor hen gebouwd. Daarontegen worden viel allerlei zeer luxe zaken voortgebracht, omdat de rijken hiervoor wél de koopkracht bezitten, terwijl het best mogelijk is dat de rijken voor een groot deel hun koopkracht kunnen uitoefenen dank zij bepaalde machtsposities, dus niet op basis van prestaties.* In ruimer verband, in het mondiale vlak, kan men dit ook zien. In de ontwikkelingslanden is een enorm gebrek aan koopkracht, terwijl in onze wereld de *vermageringsmiddelen-industrie*, om eens wat te noemen, een fase van grote expansie ingaat.

Uit het vorenstaande komt dan ook een gevaarlijke paradox van het kapitalisme naar voren, een paradox die bij zich teespitsende verhoudingen tot het *morele failliet* van het kapitalisme kan leiden (hetgeen volgens sommigen al zo is). Het komt dus omdat aan iemand die geen geld heeft niets te verdienen valt. En dit laatste is noodzakelijk omdat de produktiemiddelen in handen van particulieren zijn. Deze particulieren hebben een deel of hun gehele vermogen in die produktiemiddelen belegd en het is logisch dat zij daarvan opbrengsten willen zien.

Klassestrijd

Aan de andere kant is er ook arbeid voor de produktie nodig en die arbeid moet uiteraard beloond worden.

Daarmee is de *klassestrijd* in principe al verklaard. Want het is immers duidelijk dat hoe meer loon de werknemers weten te verkrijgen er *minder* winst voor de eigenaren overblijft.

De tegenstelling tussen arbeid en kapitaal is dus *inherent* aan het kapitalisme. En dit is dan de tweede innerlijke tegenstelling van ons systeem. Van tijd tot tijd kunnen deze tegenstellingen culminereren tot een ware klassenstrijd met stakingen, optochten en hier en daar proletarische revoluties. In wezen wordt zelfs een zeer groot deel van de politiek door deze tegenstelling beheerst. De Tweede Kamer praat voor een belangrijk deel alleen maar over *verdelingsvraagstukken*; hoeveel dient elke groep te krijgen, via sociale verzekeringen, huren, kinderbijslag enz. De stelling van Marx dat de produktieverhoudingen essentieel zijn voor de gehele maatschappij is dan ook *niet* zijn slechtste.

Macht

Tot op heden was het altijd zo dat de kapitalisten in het bedrijfsleven de macht bezaten, al werd deze dan aanzienlijk beknot door *vakbonden, regering en publieke opinie*.

Maar of een bedrijf in de diepte ging investeren, waardoor na verloop van tijd werknemers overbodig werden, of men op lopende band en continuproduktie overging, dat alles hing alleen van de wil der eigenaren af.

Het is derhalve duidelijk dat reële medezeggenschap een belangrijke *correctie* op ons moderne kapitalistische systeem zal zijn.

In het navolgende zullen we daarom nagaan wat de consequenties van zo'n medezeggenschap zijn en of het daarom wel mogelijk is vooral ook of het wel wenselijk is. Dat laatste zal vooral van *buiten-economische doelstellingen* afhankelijk blijken te zijn.

Medezeggenschap

De meest recente paradox is zich gaan manifesteren in het economische tijdperk van de *massaconsumptie*, dat bij ons pas na de laatste wereldoorlog is begonnen. De economische emancipatie van de arbeiders kon daarmee als grotendeels voltooid beschouwd worden; de PvdA kon haar socialistische jasje uitoefenen en zich gaan conformeren aan de toen heersende *orde*.

Dank zij de voortgaande economische groei en daardoor vergrote bestaanszekerheid, alsmede de vermindering van de arbeidsduur groeiden langzamerhand grote delen van de bevolking naar meer geestelijke *volwassenheid* toe, al dient onmiddellijk te worden opgemerkt dat het proces nog maar in een bescheiden beginfase verkeert.

Nu kunnen er een aantal kenmerken genoemd van dit proces van volwassenwording: de overgang van passiviteit naar meer activiteit; de drang naar meer onafhankelijkheid; de bewustwording zowel van de eigen persoonlijkheid als van bepaalde behoeften en ten slotte het verkrijgen van een langer tijdsperspectief.

Als mr. Van Riel dan denkt dat de liberale partij de grootste wordt lijkt dat zeker niet op een hersenschim mits men het liberalisme op een bepaalde wijze interpreteert en dan ook dienovereenkomstig daadwerkelijk belijdt.

De paradox bestaat nu hierin dat vanaf de oorsprong van het kapitalisme in moderne zin, d.w.z. vanaf de Industriële Revolutie, de waarde van de menselijke arbeid steeds meer *gedegradeerd* is. Aangezien evenwel pas sinds kort het genoemde bewustwordingsproces zich algemeen verspreidt, waardoor de paradox gaat optreden, kunnen we stellen dat het kapitalisme weer een kritische fase in zijn bestaan tegemoet gaat. Het is, illustratief gesteld, immers paradoxaal, dat in een samenleving, die steeds meer om inspraak roept, steeds meer mensen aan de montageband gezet worden om daaraan het domste werk te gaan verrichten dat maar mogelijk is en waar steeds meer in ploegen gewerkt moet worden, wat op zichzelf *a-sociaal* genoemd kan worden. Als ergens de mens reeds *slaaf van de techniek* geworden is dan is het wel in de z.g. continu draaiende industrie, waar de machines zo duur zijn dat ze de hele dag moeten produceren of waar onderbrekingen van het productieproces te kostbaar zijn.

Of de toekomst ons meer creatief werk zal verschaffen moeten we nog maar afwachten; er zijn hoogstens enige *hoopvolle* tendenzen. De arbeider, zoals we hem nu nog kennen, zal in het jaar 2000 *niet* meer bestaan. Een zeer groot deel van de beroepsbevolking werkt dan nl. in de *dienstensector*. Vermoedelijk zal daarom het appèl van hen, die zeggen „voor de arbeiders op te komen” ook steeds minder gaan aanslaan, maar dit terzijde.

Automatisering

Het spreekt vanzelf dat het hele proces van *automatisering* in deze ook ten nauwste onze aandacht verdient.

Het is zonder meer verontrustend dat men het er, zelfs in wetenschapskringen, nog helemaal niet over eens is wat voor de mens de gevolgen van deze automatisering zijn. Niettemin staat echter wel al als een paal boven water vast dat de automatisering komt! Waarom eigenlijk? Omdat het kapitalisme zich nu eenmaal niet bekommert om de werknemer als mens, maar de mens uitsluitend als een *productiefactor* beschouwt, die men zonder meer dient te vervangen als deze duurder wordt dan kapitaal.

Gelukkig komt in deze instelling al enige *verandering*, maar dat kan allemaal niet wegnemen, dat het principe nog steeds het zelfde is gebleven. Want, zou men immers vanuit de menselijke kant redeneren en vanuit de waarde van de menselijke arbeid als scheppende factor in het hele bestaan van die mens, dan zou de discussie niet zozeer gaan over de begeleidingsverschijnselen van de automatisering, maar dan ging het er om of men automatisering *überhaupt* wel zou doorvoeren.

Ik geloof dat de ernstigste beschuldiging die men tegen het kapitalisme kan inbrengen is dat het de arbeid voor het overgrote deel van de mensheid tot een *vloek* heeft gemaakt, zij het dan dat het er een onnoemelijke hoeveelheid materiële verworvenheden voor heeft teruggegeven. Het is eigenlijk allemaal met *Adam Smith* begonnen, die verrukt verhaalde hoe een arbeider die in zijn eentje per dag misschien tien speelden kon maken door arbeidsverdeling tot een productie van enige duizenden kon komen. Dat was het begin van de lopende band. En daardoor kon het ooit mogelijk worden dat *sociaal-psychologen* er bij diverse onderzoeken in Amerika ontdekten dat de fabrieksleiders in sommige gevallen liever *half-debielen* in dienst hadden, dan geestelijk gezonden.

Prioriteiten

Op dit punt aangekomen zullen we echter onze probleemstelling moeten verruimen en met name de waardering van de *economische groei* in de beschouwing moeten betrekken. Er is weinig gediscussieerd over de vraag wat zwaarder moest wegen: de winst aan materiële verworvenheden, waarvan we dan de zogeheten kosten van economische groei, zoals de *Knal*, stank enz. enz. moeten aftrekken, of het verlies aan creativiteit en de waarde van de arbeid in het menselijk bestaan. Pas nu het al bijna niet meer nodig is, omdat de automatisering tóch komt, begint er hier en daar een discussie over de *Ludieke Maatschappij*.

We zouden hier graag de vergelijking eens willen maken met de instelling van bepaalde linkse groeperingen ten aanzien van de door hen wenselijk geachte „*permanente revolutie*”. Zij vinden onze maatschappij nl. zo *in-verrot* dat er een revolutie nodig is. Vraagt men dan naar het concept van het nieuwe paradijs dan krijgt men categorisch ten antwoord dat dat tijdens de revolutie wel vorm zal krijgen. *De overeenkomst met het voorgaande is nu dat men in beide gevallen willoos de maalstroom van de geschiedenis over zich heen laat komen. Alsof alles al van te voren vast zou liggen. Deze instelling die in de leer van de Dialektiek verder is uitgesponnen mag dan misschien aantrekkelijk zijn voor Marxisten, voor liberalen is zoiets in ieder geval onverdraaglijk; het betekent immers een fundamentele onvruchbaarheid.* Naarmate de mens immers geestelijk meer volwassen gaat worden wil hij ook meer meester over zijn omgeving worden. Daarmee zijn we dan in een kritische fase van ons betoog beland. Thans komen we immers op de kardinale vraag of ons systeem wel past bij een geestelijk volgroeid mens.

Daarbij zullen we in een volgend nummer beginnen met de mening van twee *vooraanstaande Nederlanders* over een bepaald aspect van onze samenleving weer te geven; *mr. Van Riel* en *drs. A. H. Kloos*.

VAN HIER EN GUNTER

☆ *De partijen waarop het kabinet in de Tweede Kamer kan rekenen zijn, wat de confessionelen betreft, in de rui; de liberalen begint het zoetjesaan te vervelen steeds weer te moeten merken dat grote groepen christen-politici toch eigenlijk liever niet met hen willen regeren — in ieder geval niet na 1971, het jaar van de volgende verkiezingen. Zou het zo verwonderlijk zijn als de VVD een geschikt breukpunt zocht, om dan vervolgens, wijzend op de verwarring der andere partijen, zich zelf als enige stabiliserende factor te presenteren? Uit Den Haag komen steeds meer berichten dat de VVD-ministers in dit kabinet zich stevig beginnen te ergeren, en nu wel eens onversneden steun zouden willen zien voor typisch liberale programapunten.*

(Han Lammers in de Groene Amsterdammer, 4-1-69)

☆ „*Het woord bij de daad*” gaat over Cuba. Dat het hier besproken wordt door iemand die nooit studie van dat eiland gemaakt heeft is minder vreemd dan het lijkt. Er bestaat namelijk slechts een zeer los, informeel verband tussen wat *Mulisch* schrijft en de werkelijkheid. Men verbaast zich eigenlijk over het ontbreken van de bekende waarschuwing vooraf, dat „*alle overeenkomst tussen personen en gebeurtenissen*” als toevallig moet worden beschouwd.

(prof. K. van het Reve in Avenue, jan. '69)

☆ *De uitzendingen van de VVD en die van de CPN zijn nog het duidelijkst en het meest karakteristiek. De VVD-tune is het lied: Wij leven vrij, wij leven blij . . . , gespeeld in een arrangement van Pi Scheffer (dat kan bijna niet anders) door The Skymasters. Meestal is een bekend VVD-er uitgenodigd om tien minuten lang zijn inzichten te etaleren over een actueel politiek onderwerp. Onthullend. Onlangs nog een der oudste jongeren van Nederland, Hans Wiegel, over onderwijzervormingen, gebaseerd op het gulden uitgangspunt: Een ieder worde betaald naar zijn prestatie. Kort tevoren VVD's Shakespeare-kenner Th. Joekes over zijn reis naar Indonesië. Sinds de chaos na het vertrek der Nederlanders was er nu weer veel verbeterd, zei hij en voor het Nederlandse bedrijfsleven liggen er in de gordel van smaragd weer tal van grote mogelijkheden. Er zal, vervolgde hij, veel geïnvesteerd moeten worden om straks weer zoveel mogelijk vruchten te kunnen plukken. Bij die investeringen zal de Nederlandse regering de particuliere ondernemer te hulp moeten schieten en als dat niet uit de breedte kan, dan maar uit de pot ontwikkelingshulp. Tenslotte ziet de Nederlandse ondernemer daar tegenwoordig weinig van terug en wanneer de hele post ontwikkelingshulp enige tijd in Indonesië zou worden besteed, kon dat het Nederlandse bedrijfsleven in zijn Indonesische expansie een eind op stoot helpen. Het kan niet vaak genoeg gezegd: er wordt te weinig naar de radio geluisterd, want enige reactie op Joekes' koloniale filosofie is uitgebleven.*

(De Nieuwe Linie, 4-1-69)

Gerard van der Meer:

EEN SOMBERE TOEKOMST VOOR DE V.V.D.

DE PARTIJVERNIEUWING schrijdt zoals men weet in duizelingwekkende vaart voort. Een evaluatie bij het begin van het nieuwe jaar is dus alleszins op zijn plaats. Wat tot dusverre naar buiten bekend is geworden is daarbij van weinig belang. De diverse gespreksgroepen en interne beraden dienen hoofdzakelijk om goedwillende doch naïeve jongelingen wat aan de pruttel te houden. Zij worden hooguit door de hoogmogende politici voor hun eigen onduidelijke doeleinden gebruikt (gemanipuleerd heet dat tegenwoordig), waarbij het de vraag is of ze het zelf in de gaten hebben. Ze mogen

dan wel eens wat radicale taal uitslaan, maar men hoeft dat echt niet te overschatten. Bekende jongeren als Hans de Boer van de ARJOS en Jacob Huysen van de CHJO zullen hun progressieve geweten te zijner tijd ongetwijfeld laten afkopen door een kamerzetel te accepteren, wat tegenwoordig veertigduizend gulden kan opleveren. Maar vooruit, laten we eens een paar feiten op rijtje zetten. Zoals men weet is het in de progressieve concentratie voortdurend bonje. De PvdA wil samen met PSP, ARP, PPR en D'66. D'66 wil wel met de PPR, maar niet met PSP en PvdA. De PPR wil dat weer wel, maar ook met de AR. De AR

wil wel met de PPR, KVP en CHU, maar niet met de PvdA waar Nieuw Links inzit, waartegen de PPR weer geen bezwaar heeft. En de KVP en de CHU willen alleen maar met de ARP, maar van de paganisten willen zij niets weten.

ZIEDAAR EEN UITERMATE duidelijk beeld van de partijvernieuwing, dat twee jaar geleden nog niemand voor mogelijk had gehouden. Maar mensen, laten we nu even zeer wel wezen, wat doet dat nu allemaal ter zake? Helemaal niets, want uit het feit dat in bovenstaande opsomming, het zal de liberalen onder onze lezers zijn opgevallen, de VVD in geen velden of wegen te bekennen is, blijkt in ieder geval dat er niets meer of minder dan een monsterachtige samenzwering, een reusachtig complot aan de gang is tegen het bolwerk van fatsoen dat deze partij, met haar voormannen Toxopeus (die al geen burgemeester van Den Haag mocht worden) en Van Riel (vrijgezel, maar dat kan ook toeval zijn) nu eenmaal is. Want in de hele partijvernieuwing zijn dit de complicerende factoren:

1. 1971 nadert snel (daar kun je niets aan doen)
 2. de christelijken zitten met de VVD in het kabinet
 3. niemand mot de VVD
- En toch zit de VVD lekker op de wip, omdat de confessionelen zonder die partij nooit een meerderheid in het parlement zullen krijgen. Bovendien willen ze, dat is nu toch wel duidelijk dacht ik zo maar, hun christelijke inspiratie niet aan het socialisme van de heer Den Uyl noch aan het pragmatisme van Hans van Mierlo, ophangen. Het ziet er zelfs naar uit dat een aantal zogenaamde radicalen het evangelisch moederlichaam zullen verlaten, zodra ook hun duidelijk zal zijn dat de consequente vooruitstrevendheid van Schmelzer alleen maar een doekje voor het conservatieve bloeden is. De aanhang zal dus enkel verder slinken. Slechts de jongeren zijn dan overgebleven om het radicale vaandel te zwaaien, een bezigheid waarmee zij in hun kamerbankje de nodige opschudding zullen verwekken. Maar ook dat zal op den duur wel wennen. Voor veertigduizend gulden mag je laten merken dat je althans lijfelijk aanwezig bent.

VOOR GOED BEGRIP VAN DE situatie moet men wel beseffen dat de heer Vondeling van de PvdA, straks voorzitter van deze partij wat zelfs Lammers en het Opperwezen niet zullen kunnen verhoeden, de kans op samenwerking met de KVP op ongeveer nul komma nul heeft begroot. Het is weliswaar de vraag of deze begroting van Vondeling wél klopt, maar laten we het er gemakshalve maar op houden.

Wat gaat er nu gebeuren? Men moet beseffen dat D'66 al jaren lang ons volk, dat toch echt wel het goede wil, heeft zitten aanpraten dat het met ons kiesstelsel zo slecht is gesteld dat we er op straffe van ondergang (plus bijbehorende redding door de Russen, of wat nog erger is: de heer Jongeling) het een en ander aan moeten veranderen. Zoetjesaan zijn een heleboel mensen dat ook gaan geloven. Ze werden er zelfs na intensieve rekenpartijtjes warme voorstanders van, omdat bleek dat je er zonder veel inspanning heel veel beter van kan worden.

Vandaar ook dat de heer Vondeling een overtuigd voorstander is geworden van wijziging van het kiesstelsel. Hij is daarvoor zelfs bereid met de KVP in zee te gaan (zie je wel dat zijn begroting alwéér niet klopt!). Ter geruststelling van de eigen achterban noemt hij dat meteen maar een „politiek monsterverbond“, en zelden zijn wij het zo met hem eens geweest.

HET BERAAD IN DE GROEP VAN 18 zal tegen die tijd zó ver zijn gevorderd, en de zorg van de heer Schmelzer om de democratie zó vergroot, dat de confessionelen met waarlijk revolutionaire voorstellen zullen komen. De heer Beernink, trekpaard van de consequente vooruitstrevendheid, zal voorstellen het land in een aantal districten te verdelen. Dat is voor de VVD het sein om een kabinetscrisis te veroorzaken, waarop de PvdA het land wederom tegen onbestuurbaarheid zal behoeden. De heer Vondeling zal Buitenlandse Zaken voor zich opeisen, doch uiteindelijk genoeg nemen met Financiën. Met bewkame spoed zal een grondwetswijziging door de kamers worden gejaagd, zo snel dat eigenlijk niemand weet wat er aan de hand is. Er zullen

vervroegde verkiezingen worden uitgeschreven, die een verpletterende meerderheid voor de grote coalitie zullen opleveren. Wederom eist de heer Vondeling BZ voor zich op, maar de heer Luns die graag secretaris-generaal van de VN had willen worden, wil nog een ambtsperiode uitzitten. De heer Vondeling belast zich wederom met Financiën. Ondanks dat het aantal werklozen steeds toeneemt en de heer Noteboom een gat van 500 miljoen in de begroting ontdekt, hem wordt snel het zwijgen opgelegd, verklaart de heer Schmelzer dat hij het volste vertrouwen heeft in de koers van het kabinet. De grondwettelijk vereiste meerderheid voor de invoering van het districtenstelsel wordt verkregen, ondanks het verzet van de liberale fractieleider Vonhoff die spreekt van een „ramp voor het staatsbestel“ (de heer Toxopeus is inmiddels commissaris van de koningin in Groningen geworden). In de Nederlands hervormde kerken worden dankstonden gehouden. Eindelijk dan kunnen verkiezingen gehouden worden volgens het nieuwe stelsel, dat, zoals de Memorie van Toelichting (Vonhoff had het over de Memorie van Oplichting) duidelijke meerderheden scheidt en de tijdrovende kabinetsformaties naar het verleden verwijst. Er dienen zich twee grote combinaties bij het Nederlandse kiezerspubliek aan: een progressieve, die onder de druk der omstandigheden dan toch eindelijk van de grond is

gekomen, en een consequent-vooruitstrevende concentratie.

HET HOEFT GEEN BETOOG DAT de verkiezingsstrijd wederom ongemeen spannend is. De heer Schmelzer verklaart, zeer tot ongenoegen van de radicale vleugel der concentratie, vooraf geen keus te kunnen maken. Hij had zich trouwens altijd al afgevraagd of het beleid van de heer Vondeling werkelijk zo waterdicht was, als wel eens werd gesuggereerd.

Het verkiezingsresultaat is werkelijk verbluffend. De samenwerkende christelijke partijen behalen 101 zetels, de progressieven 44, de VVD valt terug tot 5 zetels.

Alleen de JOVD is opgelucht, omdat de heer Berkhouwer, die op nummer zes stond, juist gewipt werd, waar echter weer tegenover staat dat op algemene aandrang de heer Luns wederom bereid is Buitenlandse Zaken op zich te nemen.

Zo, dat was het sprookje van de partijvernieuwing, waar sommigen nog zo hard in geloven. De moeite om de moraal te vertellen kunnen we ons besparen, omdat die er aan alle kanten uitbarst. De toekomst voor de VVD is uitermate somber mijne dames en heren.

Al staat daar dan weer tegenover dat de heer Beel eindelijk met pensioen kan gaan.

DE DRIEMASTER

Maandblad van de Onafhankelijke Liberale Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD).

HOOFDREDACTEUR: G. van der Meer. LEDEN VAN DE REDACTIE: A. J. Justman Jacob, D. J. D. Dees, A. Ph. P. van Haften (opmaak), J. H. Lambers, Gr. Ziengs (secretaris). REDACTIE-ADRES: Hoofdstraat 82 A, Valthe (D.), tel. 05919-2512. KOPIJ AFDELINGSPAGINA: Bloemgracht 101-I, Amsterdam, tel. 020-237495. ADMINISTRATIE-ADRES: Kapteinlaan 47, Groningen, tel. 05900-25620. ABONNEMENTSPRIJS: Minimaal f 7,50; voor leden gratis.

ADVERTENTIE-TARIEVEN worden gaarne verstrekt door de administrateur. BETALINGEN van advertentie- en abonnementsgelden uitsluitend op giro-rekening 277760 t.n.v. Stichting „De Driemaster“ te Den Haag.

ALGEMEEN SECRETARIAAT van de JOVD: De Genestetlaan 2A, Zeist, tel. 03403-10165. ALGEMEEN PENNINGMEESTER van de JOVD: Dwarswijk 230, Drachten, tel. 05120-5476, giro-rekening 953500.

DICK DEES:

BIAFRA

De oorlog tussen Nigeria en de afgescheiden deelstaat Biafra dreigt langzamerhand uitzichtloos te worden. Zeker zo lang andere landen aansprakelijk gesteld kunnen worden voor wapenleveranties, hetzij aan Nigeria hetzij aan Biafra. De grootscheepse voedselleveranties aan Biafra hebben hierdoor de oorlog op een jammerlijke wijze in een vicieuze cirkel gebracht.

Ondanks het militaire overwicht van Nigeria kunnen de Biafranen zich dankzij de voedselhulp handhaven.

Diplomatieke initiatieven lijken ten zeerste noodzakelijk om de cirkel te doorbreken. Helaas heeft de *Organisatie voor de Afrikaanse Eenheid* nog geen successen tot beslechting van het conflict kunnen boeken. Daarom is het in dit stadium toch zo betreurenswaardig, dat de OAE geen in-menging op diplomatiek niveau van niet-Afrikaanse landen dul.

Juist enige van deze landen, te weten de wapenleveranciers van Nigeria, lijken bij machte een wapenstilstand te kunnen bevorderen. Maar noch Engeland noch Rusland, dat 85 procent van de wapens levert, hebben initiatieven genomen.

Het is toch duidelijk dat stopzetting van de wapenleveranties aan Nigeria de kans op een wapenstilstand en een daarop volgende conferentie over de staatkundige indeling van Nigeria sterk zou vergroten.

Gezien de voedselhulp van Nederland aan Biafra lijkt het ons de plicht van de Nederlandse regering hierop bij Rusland en Engeland aan te dringen. Dat van een dergelijk beroep weinig resultaat zou zijn te verwachten, mag geen reden zijn om het na te laten.

Van het kamerlid *Westerterp (KVP)* vernamen wij, dat hij overweegt minister Luns over deze wapenleveranties vragen te stellen. Het ware een goede daad!

GRIETINUS ZIENGS:

VPRO

De Vrijzinnig Protestantse Radio Omroep bestaat niet meer. Op 14 december 1968 heeft zij haar naam gewijzigd in *Omroepvereniging VPRO*. Zij is nu een onafhankelijke omroep die werkt in kritische verbondenheid met de door het *Vrijz. Christendom en het Humanisme* in al hun schakeringen gevormde traditie. Deze omschrijving werd al gauw door een medewerker aan de statuten in een door hem belegde persconferentie afgemaakt als zijnde een „bal gehakt” waarop hij (*De Smit*) scherpe oppositie aankondigde. Deze oppositie werd gevormd door mensen die de VPRO als *Vrijz. Prot. omroep om hals* wilden brengen om op de door de *Vrijz. Prot.* gelegde fundamenten waaraan zij geen enkel deel hebben gehad, een nieuwe omroep op te bouwen die meer met hun meestal linkse opvattingen overeenkwam. Met behulp van de pers wisten zij zich op te dringen en het

bestuur van de VPRO trad hun zelfs zo ver tegemoet dat zij de heer De Smit als adviseur aanstelden en hem voordroegen als bestuurslid terwijl een geestverwant als ds. Roodzant, die vele jaren zijn krachten aan de VPRO had gegeven, van het bestuur geen enkele steun mocht ontvangen en werd weggedrukt als zijnde conservatief!

Het is daarom jammer dat velen reeds voor de veertiende december hun lidmaatschap hadden opgezegd daar dezen (enige duizenden waaronder vele liberalen) nog iets hadden kunnen redden. Zij hadden echter te veel vertrouwen in het bestuur gesteld zodat, toen zij de linkse koers opmerkten, zij meenden dat het kwaad niet meer te keren viel en men enkel nog kon bedanken daar zij geen prijs stelden op een tweede VARA.

De VPRO vaart verder, zij het onder *valse vlag!* Was men moedig geweest, dan had men een geheel nieuwe naam gekozen, doch om der wille van de *propaganda* leek hen dit niet verstandig. Vele traditionele leden zouden dan misschien ook nog gaan bedanken en men kan eenvoudig niet één lid meer missen. Zo kan de VPRO voort gaan op de haar ingeslagen weg en wij kunnen tijdens het ontbijt blijven luisteren naar de anti NAVO-, USA- en regering De Jongpraatjes.

De VPRO is dood, leve de VPRO!

BOEKEN

Van de uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer ontvingen wij twee boeken, die wij van harto bij onze lezers kunnen aanbevelen. Het ene boek is getiteld „*De vernieuwingen in de ondernemingsvormen*”. Het bevat inleidingen van de heren Polak, Verdam, Van Esveld, Bakkenist, Vandeputte en Lewensteyn bij het Landelijk Juridisch Studentencongres van 1968. Voor ieder die in de problematiek is geïnteresseerd biedt het boek boeiende stof over onderwerpen als Ondernemersgezag en werknemersinvloed, over de ondernemingsverslaggeving en over het enquêterecht.

Bij dezelfde uitgeverij verscheen „*Rechten van de mens in perspectief*”. Dit boek bevat opstellen van Van Boven, De Gaay Fortman, Hekkelman, Heynsbergen, Meeuwissen, De Meij, Schepers en Schermers (in alfabetische volgorde), ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het is een werkelijk bijzonder interessant boek, dat zich niet bepaalt tot een dorre opsomming van de fundamentele rechten, maar deze in een veel wijder perspectief zet. Het boek leent zich niet voor een grondige recensie, het dwingt de lezer veel meer tot zelfstandig nadenken. Dat lijkt ons juist van bijzonder grote waarde. Met veel genoegen lezen wij het opstel van mr. Schepers over de rechten van de mens in oorlogstijd. Nog meer kunnen wij aanbevelen het laatste opstel, van de hand van prof. Schermers, over de verbinding van internationale organisaties aan regelingen ter bescherming van de mensenrechten. (GvdM)

De vernieuwingen in de ondernemingsvormen, door prof. mr. C. H. F. Polak e.a. Prijs f 8,90. Rechten van de mens in perspectief, door mr. Th. C. van Boven e.a. Prijs f 14,50. Uitgeversmaatschappij AE. E. Kluwer te Deventer.

JOVD-JOURNAAL

SAMENSTELLING ADA JUSTMAN JACOB

HB-Tafel

De penningmeester maakt alle leden en afdelingen er op attent, dat *afdelingen die geen afdracht betaald hebben, geen stemrecht krijgen.*

(postgiro 953500, f 8,— per lid)

Verder wordt er hard gewerkt aan een *VPRO-uitzending*. Hieraan werken alle politieke jongerenorganisaties mee. De bedoeling is dat in voorbesprekingen een of meer *progressieve concentraties* worden gevormd. Deze concentraties gaan gezamenlijk een program opstellen, dat uiteindelijk in een *live tv-uitzending* verdedigd moet worden. Op het moment bevindt de zaak zich nog in het eerste stadium.

Het *Liberaal Beraad* is sinds december al drie maal bijeen geweest. Het ligt in de bedoeling met bekwame spoed de zaak af te handelen, opdat alle vragen eind 1969 beantwoord zijn.

Met D'66 is tot een uitwisseling van *Democraat* en *Driemaster* besloten. Ook zullen wij al hun werkgroeprapporten ontvangen in ruil voor onze politieke vraagbaak, die zoals u weet al onze rapporten en discussiestukken bevat.

Tenslotte kan ik u melden dat de gehele eindtekst van het *Minimumprogramma* na Breda in de *Driemaster* zal verschijnen, zodra de *redactiecommissie* de eindtekst heeft vastgesteld.

Van de Vice-voorzitter Organisatie

In onze snelveranderende tijd is het van belang dat een ieder zich een *toekomstbeeld* van de samenleving vormt. De JOVD kan een goede *stimulus* zijn om zo'n beeld te vormen. Wil de JOVD kunnen functioneren dan is goede samenwerking tussen afdelingen, districten en hoofdbestuur een eerste vereiste. Voor het HB is het onmogelijk direct met alle afdelingen contact te onderhouden, de districtsbesturen vormen daarvoor onmisbare tussenschakels. De *verenigingsraad* en de *districtsraden* zijn belangrijke knooppunten in het hele communicatiesysteem. Binnen dit systeem dient het HB niet de enige initiatiefnemer te zijn. Afdelings- en districtbesturen horen ook een *van energie bruisend team* te zijn. Om deze mensen hierin te activeren is een taak van alle leden. Indien uw afdeling niet goed functioneert, is dat uw *eigen schuld*, want als liberaaltjes kunt u geacht worden verantwoordelijk te zijn voor uw eigen afdeling!

NB. Mijn adres is *Fivelstraat 4, Groningen*.

Van de Vice-voorzitter Politiek

Na de behandeling of tot stand koming van een politiek onderwerp, hoort men vele afdelingen en leden stellen dat zij *meer aan het onderwerp hadden willen doen*. Nu is het altijd zo geweest dat de mogelijkheden daartoe aanwezig waren, terwijl de discussiemogelijkheden *verruimd* werden door het amenderen op de vergadering i.p.v. daarvoor in te voeren. Echter voor menig een blijkt alles niet even duidelijk te verlopen. Daarom zult u regelmatig onder bovenstaande titel een *volledige lijst* van of over de gegevens nodig voor het „meedoen” krijgen. Dat doe ik. *Doet u dan meer mee*, opdat de JOVD meer in haar geheel tot politieke stellingname komt?

Hoofdbestuursverklaring

Op 18 december 1968 werd de volgende verklaring uitgegeven: Het Hoofdbestuur van de JOVD heeft kennis genomen van de uitspraak van *mr. dr. Berkhouwer* zaterdag j.l. te Tilburg. Hij stelde dat de uitlating van *drs. Joekes*, dat de VVD zich positiever moet opstellen tegenover D'66 een *incidenteel, persoonlijke* was en als afgedaan beschouwd moest worden.

Aangezien beide heren lid zijn van de *Tweede Kamerfractie van de VVD*, dringt het Hoofdbestuur van de JOVD er bij deze fractie opaan een *officieel* standpunt in te nemen, waaruit blijkt welke de houding van de fractie t.a.v. D'66 is.

Politieke Vraagbaak

Indien men politiek goed wil meedoen kan men het beste gebruik maken van de *Politieke Vraagbaak*, die de secretariaten *gratis* toegezonden wordt. Binnenkort zult u hierin kunnen vinden: *enige Algemene Nota's, enige Specifieke Nota's, de laatst aangenomen Eindteksten van Resoluties e.d., de thans aan de orde zijnde Voorbereidingen van Resoluties e.d., de laatste Moties en de laatste Hoofdbestuurs Verklaringen*. Bij vooruitbetaling van de portokosten is de *Politieke Vraagbaak* à f 2,— en de aanvullingen of gedeeltes à f 0,07 per vel bij mij verkrijgbaar, alsmede *blauwe plastic ringbanden* à f 4,00. Adres: *Marnixlaan 91, Utrecht, AMRO-bank NV, giro 2900*.

Commissies

Voor de commissie *Hoger Onderwijs* kunnen belangstellenden zich bij mij — J. J. P. Meyer — opgeven; de commissie *Mens en Samenleving* is bijna samengesteld. Beide commissie zullen een eerste geluid laten horen op de landelijke bijeenkomst in *juli*.

Van de Secretaris

De grammofoonplaatjes van het vorige lustrum worden à f 5,— inclusief verzendkosten uitverkocht. Oude prijs was f 8,—; een *geweldige meevaller*, bestel ze snel.

In verband met het opstellen van een statistiek worden alle afdelingen verzocht een *ledenlijst* op te sturen naar de *Genestotlaan 2A, Zeist*.

Afdelingsverslagen van december

De *Kerstdrukke* heeft me deze maand erg veel parten gespeeld, zodat ik erg weinig te verslaan heb. Over het onderwerp *Sex en Politiek* valt deze maand niets te melden. Wel bereiken mij enkele feestberichten uit *Noord en Merwede* en *Stichtse Heuvelrug*.

Actuele politiek was in *Wassenaar* aan de orde, waar *mr. H. E. Koning* over sprak. Over een zelfde onderwerp had *Alkmaar* iemand van de *PPR* uitgenodigd. Deze wilde echter alleen voor eigen kring spreken. Meer succes had het *district Noord* met haar uitstapje naar *Straatsburg*. Een plenaire zitting van het *Europees parlement* en enkele gesprekken met fractieleiders stonden op het programma. Dit uitje weerhield de *afdeling Leeuwarden* niet ook een avond

te organiseren. Hier sprak de heer *Polderwaard*, lid van het *Friesche Vietnam comité*, over Vietnam en democratie. In Assen vond een gezamenlijke bijeenkomst plaats van de afdelingen Zuidlaren en Assen, waar de *HB-leden* Ada Justman Jacob en Jan Weggemans spraken over de invloed van de JOVD op het huidige politieke stelsel. Van de afdeling Assen ontving ik verder een wijziging van het secretariaat. Dit is voortaan gevestigd bij *H. U. R. Bennik, Hofstraat 14, Groningen*.

Uit Oost vernam ik slechts dat de afdelingen West en Noord-West Veluwe een fusie zijn aangegaan.

De afdeling Amsterdam heeft op 3-12 fiks geborrel, afgezien van de gebruikelijke borrel ook na afloop de opnamen voor programma *Inburgeren*. De uitzending had u op 4-12 kunnen zien. Verder wijdde Amsterdam een avond aan opstand en revolutie. *Leo Klatser (journalist en Cuba-ideoloog)* en *Max Lewin (voorzitter van Nieuw Rechts en hoofdredacteur van Rechtsom)* leidden dit onderwerp in. Klatser zag in een gewelddadige revolutie geen aanbidning van geweld, maar de enige uitweg van door geweld onderdrukten.

Minder gewelddadig, maar wel geweldig zijn de ontwikkelingen in het district Brabant. Op 14-12 werd daar een districtsdag gehouden. De heer *Knotnerus* sprak over regionale problemen, de heer *Berkhouwer* over het Liberalisme. (Dit laatste had een *HB verklaring* tot gevolg). Op deze dag werd ook de afdeling Tilburg opgericht met 30 leden. Voor januari staan er ook weer grote dingen te gebeuren. (A. J. J.)

Conceptresolutie Sex en Politiek

De JOVD is van mening dat:

1. het artikel betreffende de *openbare schennis van de eerbaarheid* gehandhaafd dient te blijven;
2. het artikel over de *pornografie* in zijn huidige vorm niet meer voldoet en stelt voor alleen het openlijk tentoonstellen van enig geïllustreerd geschrift, enige afbeelding of voorwerp, het openlijk verspreiden of ongeraagd aanbieden, daarvan, strafbaar te stellen;
3. de strafwetgever geen scheidsrechter mag zijn in een geschil over de vraag naar het wezen van de *homofilie* en in geen geval de ontwikkeling in meningen hierover mag tegengaan; strafbaar dient te zijn: homofilie voor volwassene met minderjarige jonger dan 16 jaar — homofilie van iemand in machtspositie met minderjarige jonger dan 16 jaar — homofilie van volwassene met minderjarige ouder dan 16 jaar, maar dit moet een klachtdelict zijn;
4. *abortus* moet worden gelegaliseerd;
5. het aanbieden, afstaan of vertonen van *voorbehoedsmiddelen* niet strafbaar dient te zijn;
6. het artikel betreffende *overspel* gezien kan worden als een dode letter; afschaffing van de strafbaarheid is om deze reden gewenst;
7. de strafbaarheid van het *souteneurschap* moet worden beperkt;
8. *sexuele voorlichting* onontbeerlijk is; zij dringt er daarom op aan sexologie als verplicht leervak op de scholen in te voeren, vanaf de tweede klas van het voortgezet onderwijs;
9. de *filmkeuring* zoals wij die kennen dient te worden afgeschaft.

Binnenkort zal in de Politieke Vraagbaak, buiten reeds verschenen opmerkingen, dit ontwerp met een toelichting gepubliceerd worden.

Conceptresolutie Grondpolitiek

De JOVD is van mening dat:

1. *indien afdelingsbesturen geen discussieavonden organiseren over onderwerpen, die in resoluties behandeld worden, het zinloos is die resoluties door een commissie te laten voorbereiden;*
2. de kosten van de grond zo'n gering gedeelte van de totale bouwkosten vormen, dat we om financiële redenen *niet zuinig* behoeven te zijn met de grond benodigd voor woningbouw;
3. het gewenst is de *omvang van de steden beperkt* te houden omdat anders een te grote aanslag op de open ruimten wordt gepleegd, dit met name in de Randstad;
4. het ontstaan van *forensendorpen* vol villa's en bungalows dient wettelijk te worden beperkt, aangezien het te verwachten is dat met het stijgen van de welvaart steeds meer van deze *karakterloze woonakkers* ontstaan;
5. een gedeelte der *landbouwgronden* door de overheid dient te worden opgekocht om deze om te vormen tot *recreatiegebied*;
6. de overheid de *afvloeiing van landbouwers* dient te bevorderen door een goede voorlichting over beroeps- en vooral studiemogelijkheden in de niet-agrarische sector, zodat jonge landbouwers een goed alternatief wordt geboden;
7. de *ruilverkaveling* zodanig dient opgezet te zijn dat ook na voltooiing ervan nog op soepele wijze tot verdere bedrijfsvergroting kan worden overgegaan; de ruilverkaveling mag huidige en toekomstige recreatieve ontwikkelingen niet belemmeren;
8. onder de huidige omstandigheden is *grondspectatie* in Nederland nauwelijks aantrekkelijk, en behoeft derhalve niet apart in een wet geregeld te worden;
9. het *prijrsverschil tussen agrarische grond en ruwe grond* in het algemeen gerechtvaardigd is, aangezien het een gevolg is van een toenemende vraag naar grond, veroorzaakt door bevolkingsgroei en de hang naar ruimer wonen;
alternatieve stelling:
de overheid uit *ethische* overweging ruwe bouwgrond dient te kunnen aankopen tegen de agrarische waarde;
10. *grondnationalisatie* de gemeenschap honderden miljoenen guldens per jaar kost en derhalve een uitvloeisel van *domme dogmatiek* is;
11. *prijrsbeheersing* van grond de grondverkoop belemmert en daarmee de bedrijfsvergroting;
12. de *erfpacht* als instituut zodanig moet zijn dat een evenwichtige ontwikkeling van steden niet belemmerd wordt;
13. door de toenemende vrije tijd en de verkorting van de arbeidsdag er een toenemende behoefte zal zijn aan recreatieruimte in de *directe omgeving* van de werkende mens;
14. op de duur aan een *drastische bevolkingspolitiek* niet kan worden ontkomen, zodat men er beter aan doet nu reeds een actief beleid te voeren;
15. ook de boer recht heeft op een *vrij weekend*; daardoor zijn de eenmansbedrijven niet te handhaven en zal gezocht moeten worden naar samenwerkingsvormen;
16. er in de landbouw niet ontkomen zal kunnen worden aan een *scheiding tussen bewerking en eigendom*;
17. *inspraak* vooraf dient te worden gestimuleerd, teneinde de toenemende afstand tussen plannenmakers en bevolking te reduceren.

Binnenkort zal in de Politieke Vraagbaak, buiten de reeds verschenen nota, dit ontwerp met een toelichting gepubliceerd worden. Opmerkingen zijn bij de commissie *welkom tot 15 maart 1969*: Fivelstraat 4, Groningen.

Opmerking: blijkbaar heeft de commissie ook de grond van de JOVD onderzocht; hopelijk is hun stelling een achterhaalde en worden door de afdelingen de onderwerpen doorgenomen; ik dacht van wel.

Agenda voor februari

- 1 Breda vanaf 15.00 uur, borrel in Dennenoord.
- 4 Den Haag, 17.30 uur, Tastevin, Prinsenstraat 84, borrel.
- 4 Amsterdam, 20.00 uur, Brakke Grond, Nes 53-55, grondpolitiek.
22.00 uur, Oude Herberg, Handboogsteeg (bij Spui), borrel.
- 6 Groningen, 20.00 uur, Oude Meent: Henk Bosma: Pragmatisme versus idealisme.
- 7 Drenthe-PBC Assen, 20.00 uur, Koepel van Overcingel: discussiebijeenkomst met drs. Th. Joekes (geen inleiding).
- 8 en 9, Conferentie te Breda.
- 11 Rotterdam, 20.00 uur, Cosy Corner, hoek Binnenweg/Mathenesserlaan, borrel.
- 17 Rotterdam, lezingcyclus met de VVD.
- 20 Amsterdam, 20.00 uur Brakke Grond, Nes 53-55.

8 EN 9 FEBRUARI JOVD - WEEKEND

**OP KASTEEL BOUVIGNE
TE BREDA**

ZIE DE MEDEDELINGEN HIERNAAST

Aanmelding

Opgave voor 1 februari bij F. R. Meltzer, Hardenbroekstraat 27, Breda.

Ook telefonische opgave is mogelijk: 01600-49858 (tot 17.30 uur), 01600-30038 (na 17.30 uur en in het weekend).

Kosten van het hele weekend — logies en maal-

tijden inbegrepen f 18,75

Weekend zonder logies en ontbijt f 12,50

alleen zondag f 7,50

alleen zaterdag f 5,—

Deelnamegelden overmaken op giro 1 20 93 49 t.n.v. F. R. Meltzer, of te voldoen bij aankomst te Breda.

Programma

zaterdag 8 februari

12.30—13.30 uur: aankomst der deelnemers

13.30—17.00 uur: algemene ledenvergadering

1. opening

2. notulen voorgaande ledenvergaderingen

3. ingekomen stukken en mededelingen

4. eindbehandeling „minimumprogramma” (1e ronde)

5. eindbehandeling „sex in de politiek” (1e ronde)

17.00—18.00 uur: **borrel**

18.00—19.30 uur: **souper**

19.30—21.30 uur: inleiding door mr. F. Korthals-Altes over „Liberalisme - Confessionalisme”

21.30—..... uur: **feest**

zondag 9 februari

10.00—11.00 uur: ontbijt

11.00—13.00 uur: voortzetting algemene ledenvergadering

6. eindbehandeling „minimumprogramma” (2e ronde)

7. eindbehandeling „sex in de politiek” (2e ronde)

13.00—14.00 uur: diner

14.00—17.00 uur: voortzetting algemene ledenvergadering

8. vóórbehandeling „grondpolitiek”

9. v.v. t.t.b.

10. rondvraag

11. sluiting

FRIESCH-GRONINGSCHЕ HYPOTHEEKBANK N.V.

Amsterdam - Arnhem - Eindhoven - Enschede - 's-Gravenhage - Groningen - Rotterdam.

Spaarpandbrief 1968-75

groeit van f 500,- naar f 800,-

een folder met nadere inlichtingen ligt voor U gereed.

De maanvlucht van Borman, Lovell en Anders is een indrukwekkende prestatie. Graag willen wij onze felicitaties voegen bij de talrijke welke de Amerikanen al hebben bereikt. Eens te meer is bewezen dat het menselijke weten en kunnen bijna geen grenzen kent. Met spanning wachten wij op de volgende stappen in de ruimte. Beter dan wie ook kan de bemanning van de Apollo 8 ons vertellen hoe klein de wereld is. Beter dan wie ook beseft ze hoe nietig de mens in wezen is. Reden genoeg om zich steeds weer te verbazen over de grote problemen die de mens weer schept. (GvdM)

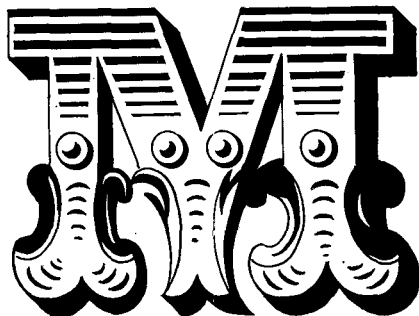
De gebeurtenissen in het Nabije Oosten vormen een escalatie die welhaast onvermijdelijk moet uitlopen op een nieuwe oorlog. Men weet dat onze sympathie bij Israël ligt, maar dat neemt niet weg dat wij weinig bewondering koesteren voor de nog immer voortdurende bezetting van vreemd grondgebied door de Israelis. De Arabieren reageren met een guerrillatactie, die heftige reacties van Israel uitlokt. Zo is het eind natuurlijk zoek. Israel is de sterkste, en moet daarom ook de wijste zijn. Het komt ons voor dat wijs staatsmanschap steeds meer plaats gaat maken voor het oudtestamentische oog om oog, tand om tand. Intussen wordt de tijd rijp gemaakt voor ingrijpen van de

grote machten. Wij vragen ons af wie daar op de lange duur beschouwd belang bij zal hebben (GvdM)

Het is weer rustig rond de VPRO. Linkse stormtroepers hebben vergeefs gepoogd het oude vrijzinnige bolwerk te veroveren. Dat zal vooral Abspoel en Dettmeyer een genoeg hebben gedaan, die de dagopeningen toch al niet

MARGINALIA

MARGINALIA

meer konden pruimen. Maar goed, misschien zie ik de toestand te somber in. Indertijd ben ik lid van de VPRO geworden, niet omdat ik de christelijke beginselen zou belijden, maar omdat deze omroep zijn ideaal van een nationale omroep zo aardig wist te benaderen. Nationaal niet in de zin van vrijblijvend en kleurloos, maar in de geest van: onconventioneel en ongebonden. Het is de tragedie van de VPRO dat ze, zo ze dit karakter

al weet te bewaren, wat ik van ganser harte hoop, het rode en linkse etiketje wel zal behouden. Daarom: voor wie het allemaal al wist: de AVRO; voor wie het allemaal veel beter weet: de VARA; en voor wie nog nadenkt: de VPRO. (GvdM)

Zweden heeft Noord-Vietnam en Cuba „erkend“. Dat is raar, want wie wist er nu dat deze landen bestonden?

D'66 wil echt niet met de PvdA gaan praten. Zelfs Moerkerk, de voorzitter van de Amsterdamse afdeling, heeft het nu maar laten afweten. Wel hebben we nu de PAK.

Ja, ja, zo schrijft de partijvernieuwing voort en voort en voort en voort en voort.

PAKweg.

Amerika heeft de bombardementen op Noord-Vietnam gestaakt. Natuurlijk, dat land bestaat niet meer. De diplomatieke contacten zijn daarom ook gestaakt.

Naar verluidt zoekt Nixon enige landen in Azië en Zuid-Amerika, waarmee de diplomatieke contacten gestaakt kunnen worden.

PAKje.

